

Depremle ilgili yanlış ve doğrular

Dinde "Fay Hatları" var mı ve nerelerde?

DR. C. AHMET AKIŞIK

c.ahmetakisik@gmail.com

Fay hatları, deprem literatüründe kullanılan bir tabirdir. Alan uzmanlarının ifadelerine göre belirlenen bu hatlar/mekânlar üzerine bina yapılmaz, yapılması son derece tehlikelidir. Peygamberimiz aleyhi's-salâtü ve's-selâm da, İslam'ı bir binaya benzetmiştir. Bu binanın temel ve sütunlarını açıklamıştır.

Bazı olaylar, bilime veya dine göre yanlış ve doğruların ortaya çıkmasına sebep olur. Deprem gerçeği de onlardan biridir. Depremle yıkılan binalar, bu binaların enkazı altında kalan insanlar, hayvanlar ve mallar, gündeme geldi. Acaba bunda insan kusurlu bir hata, ihmal ve kasıt var mıydı? Uzmanların ifadesine göre 500 atom bombası gücündeki bu enerji ve güç, nasıl ortaya çıktı? Kendiliğinde mi, yoksa bir takdir ve muharrik neticesinde mi gerçekleşti?

Konu, evren ve deprem uzmanları ile din/İslam âlimlerinin bilgi ve görüşlerine göre şu başlıklar altında ele alınabilir:

Yeryüzündeki Kanun/Sünnetullah

Bu konuda üç sınıf insan, farklı görüş ortaya koymuştur:

1. Materyalistler: "Nedensellik/Sebebe-Sonuç ilişkisi" ilkesine bağlı olarak, evrende/tabiatla her şey, maddi bir sebeple var veya yok olur. Hiçbir şey, yoktan veya maddi olmayan/manevî bir güçle var olmaz. Maddeye mekanik determinizm ve pozitivism hâkimdir. Dene ve tartıya gelen bir şey vardır. 17/18. Yüzyılda Avrupa da kendini gösteren "Aydınlanma" fikir akımı, bütün dünyayı ve özellikle dinleri etkisi altına almıştır. Bu görüşe göre, inançta ruha, vahye, mane-viyata ve dine yer yoktur.

İslam'da felsefe yapan filozoflar (İbn Sina, Farâbî gibi), maddenin/evrenin kâdime (başlangıcının olmadığı/sonradan yaratılmadığına) inanırlar. Bunlara "dehriyye" denir. Bu husus, âyet-i kerime'de "dehr/zaman-âlemin ömrü" ile ifade edilir (Câsiye,24).

2. Bilim insanları: Bilimsel araştırma yöntemlerini kullanarak, evrendeki düzen ve âhengin kanunlarını ve prensiplerini bulmaya çalışırlar. Bunlardan bir kısmı, evrenin ve maddenin, her şeye kâdir Allah tarafından yaratıldığına, işle-tildiğine ve evrende meydana gelen bütün değişmelerin; güneş, ay ve yıldızlar arasındaki nizamın; deprem, yağmur ve şimşek gibi olayların; yeryüzündeki çeşitli bitkilerin; büyükbaş, küçükbaş ve böcek-lere varıncaya kadar hayvan türlerinin ve denizlerdeki bütün yaratıkların idare ve tasarrufunun Allah'a ait olduğuna inanırlar. Yüce Allah bunları bir sebepler zincirine bağlı olarak yaratmakta, varlıkta tutmakta ve bir takdir çerçevesinde hayatlarına son vermektedir.

Bilim insanlarının diğer bir kısmı ise, yine bilimsel araştırma yöntemlerini kullanarak, tabiatteki düzeni sağlayan kanunları keşfetmeye çalışırlar, fakat bu kanunları, ölçü ve kuralların maddenin doğal yapısı içinde var olduğuna ve mekanik değişimlere göre ortaya çıktığına inanırlar. Maddeye hükmeden madde dışı bir varlığa ve güce/Allah'a asla inanmazlar, hatta bu yönde bir görüş ve bulgunun bilimsel ve gerçek olmadığına hükmederler. Böylece bu görüşü taşıyanlar, materyalist grup içinde yer alırlar.

Ancak şu bir gerçektir ki, dünyamızda bilimsel çalışmalarla ilgili eğitim, öğretim ve laboratuvar çalışmaları, tamamen determinizm ve pozitivism ilkeleri çerçevesinde yapılmaktadır. Allah'ın inanç, bireysel olarak vicdanlara hapsedilmiş durumdadır.

3. İslam âlimleri: İslam ilim insanları, kâinat/âlem ile ilgili bilgileri, İslam'ın ilk iki temel kaynağı olan Kur'an-ı kerim ve hadislere dayanır. Bu çerçevede gözlemde bulunup ilmi araştırmalarını yürütürler.

İslam dinine göre, âlemden/evrenden ne varsa; güneş, ay, yıldızlar gibi gök cisimlerini; denizler dâhil yeryüzünde ve altındaki bütün varlıkları ve her şeyden önce mükerrem varlık olan insanı/insanları yaratan sonsuz kudret, irade ve ilim sahibi yüce Allah'tır. Kâinata ve insan tabiatına, fizikî, ruhî ve manevî kanun ve kuralları koyan, yöneten ve işleyişini sağlayan kâdiri mutlak Allah'tır. Bu kanun ve kurallar bütününe, "sünnetullah" denir. Bu kavram, âyet-i kerime ile beyan edilmiştir (Fâtır,43).

Dünyamızda yaşadığımız ve gördüğümüz yağmur, fırtına, deprem; gök cisimleri arasındaki düzen; güneşin doğuşu/batışı; bir kuşun veya yarıcı bir hayvan olan arslanın yavrusuna besleyişi; yağmurla yerin ve bitkilerin yeşermesi; arslan kendi kovanlarını buluşu; bir kuzunun annesini veya annenin yavrusunu tanıması; ana rahmindeki bir ceninin uzuvları mükemmel oluncu, bir bebek olarak doğuşu; Avrupa'da, Afrika'da, Asya'da, hatta Avustralya'da insan organizmasının çalışma sisteminde -vücut ısısı, kan dolaşımı ve sinir sistemi gibi- aynı kuralları geçerli olması; milyarder insanın parmağının bir cm2'lik bir yerinde parmak izlerinin farklı olması; yer kürrenin orta kısmının ateşle dolu olması; zaman zaman bu ateş külesinin bir yanardağ olarak ortaya çıkışı, hep bu sünnetullah'ın bir bölümüdür.

Bu durumda Müslüman bir âlim, evrende ve İslam dininin bünyesinde ilmi bir araştırma yaparken, bu iman ve bilgi-sünnetullah- dâhilinde çalışmalarını yürütür.

Deprem olayında uzmanların "fay hatları" gibi tehlikeli bir gerçeği gündeme getirdikleri gibi, acaba mütehid İslam âlimleri de yanlış itikat ve kavramlar konusunda Müslümanları uyarışlar mıdır? Cevabı birçok konu ve terimi içinde bulunduran bu soruyu, bazı başlıklar çerçevesinde ilgili kavramlara açıklık getirmek suretiyle şöyle cevaplandırabiliriz:

İslam Dini'nde Uzmanlar Kimlerdir?

1. Deprem uzmanları: Deprem olayında binanın sağlam ve depreme dayanıklı olması için, konu uzmanları, binanın sert zemine/toprağa oturmasının şart olduğunu, fay hatları üzerinde veya çok yakınında olmamasını ve aynı şekilde binada kullanılacak malzemelerin "Deprem Yönetmeliği"ne uygun olmasının zorunlu olduğunu belirtmişlerdir. Bu iki genel şarta uyulmadığı takdirde, deprem felaketiyle karşılaşmanın kaçınılmaz olduğunu açıklamışlardır.

2. İslam dininde uzmanlar: İslam dininde uzmanlar, mütehid âlimlerdir. Bu âlimler, Eshâb-ı kiram'ın Peygamber aleyhisselâm'dan naklettikleri İslam dinini, temiz, saf ve katkısız bir şekilde teslim almışlardır. Sonra İslam dini, dört mezhep imamının rehberliğinde, bu âlimlere bağlı büyük bir âlimler topluluğu tarafından ilim dalları itibarıyla sistemleştirilerek ve kitaplara geçirilerek Müslüman ümmete sunulmuştur. Bu âlimler topluluğuna Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat denir.

Asırlar boyunca bu cemâat, İslam'ı sahih bir yapı içinde nakletmiş, korumuş ve temsil etmiştir. Bu yapı dışında kalan ilim erbabı ve fırkalar, zararlı, tehlikeli ve sakıncalı görülmüştür.

İslam dininde "Fay Hatları"

Fay hatları, deprem literatüründe kullanılan bir tabirdir. Alan uzmanlarının ifadelerine göre belirlenen bu hatlar/mekânlar üzerine bina yapılmaz, yapılması son derece tehlikelidir.

Peygamberimiz aleyhi's-salâtü ve's-selâm da, İslam'ı bir binaya benzetmiştir. Bu binanın temel ve sütunlarını açıklamıştır. Hadis-i Şeriflerde şöyle buyrulur:

İslam binası:

İslâm (binası) beş (sütun) üzerine kurulmuştur: (1) Allah'tan başka ilâh olmadığına ve (Hazret-i) Muhammed'in Allah'ın kulu ve Resûlü olduğuna şehâdet etmek, (2) namaz kılmak, (3) zekât vermek, (4) hacc etmek, (5) ramazan orucuna tutmaktır (Buhârî, İman 2; Tirmizî, İman 4).

İslam binasının temelleri:

(1) Allah'a, (2) Allah'ın Meleklerine, (3) Kitaplarına, (4) Peygamberlerine ve (5) Ahiret gününe iman etmek, bir de (6) Kader'e -hayırına ve şerrine- iman etmektir (Müslim, İman 1).

İslam'da "fay hatları":

Bunlar, maddeler hâlinde şöyle sıralanabilir:

1. İslam'dan başka bir dini meşru saymak

Âyet-i kerime ile yasaklanmıştır (Âl-İmran, 85).

2. Mürted olmak/İslam'ı terk etmek

İslam dininde kadere iman, imanın şartlarındandır.

Âyet-i kerime ile cezası belirlenmiştir (Muhammed sûresi, 25-26).

3. Münafık olmak

Âyet-i kerime ile cezası açıklanmıştır (Nisa,145).

4. Kâfirleri, Yahudi ve Hristiyanları dost edinmek/itikatlarını benimsemek, dinlerinin şu anda geçerli olduğunu söylemek

Hepsi, âyet-i kerimelerle men edilmiştir (Nisa,144; Mâide,51).

5. Müslümanın, itikadını/iman binasını 72 fırkadan biri üzerine kurmak

Âyet-i kerime ile eshâb-ı kiram'ın/cumhûr-ı İslam'ın yolunu bırakıp fırkalara ayrılmak yasaklanmıştır (Âl-İmran,103). Hadis-i şerifte bu fırkaların adedi açıklanmıştır:

Yahûdiler 71 fırkaya, Hristiyanlar da 72 fırkaya bölündü. Ümmetim ise 73 fırkaya bölünecektir. Biri dışında hepsi (72'sinin) akideleri, imanları Sahâbe-i Kirâm'ın bildirdiği İslâm'a uymadığı için) ateşte (cehennemde) olacaktır. Kurtulan cemâat, benim ve ahashımın yolunda gidenlerdir (Tirmizî, İman 18; İbn Mâce, Fiten 17; Ebû Dâvud, Sünne 1).

İslâm âlimleri, hadiste beyan edilen 72 fırkayı, tek tek açıklamışlardır. Bunlar arasında Hâricilik, Şia, Mu'tezile, Cebriyye, Kadriyye, Mürcie, Muşebbihe, Mücessime, Dehriyye, Mutallia, Zındıklık, Râfizilik gibi Eshâb-ı kiram'ın yolundan ayrılan ve isimleri çok duyulan fırkalar bulunmaktadır.

Diğer hadis-i şerifler:

Yüce Allah ümmetimi dalâlet/sapıklık üzerinde birleştirmez. Allah'ın "yed'i (rahmet ve bereketi) cemâatle birliktedir. Kim cemâatten ayrılırsa, cehennem yoluna girmiş olur (Tirmizî, Fiten 7).

Bir karış da olsa cemâatten ayrılan kişi, İslâm bağını boynundan çözmüş olur (Tirmizî, Edeb 78).

Cumhûr âlimlerinin beyanına göre, bu cemâat, Hazret-i Peygamber'in tebliğ ettiği ve şanlı Eshâb'ın içinde bulunduğu Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâattir.

Âyet-i kerime ve hadislerde açıklandığı şekilde bir Müslüman, İslam âlimlerinin naklettiği İslam üzere, iman eder ve ibadette bulunursa, o, dinî hayatını sağlam zemine oturmuş ve Allah'ın rızasını kazanarak cenneti kazanmış olur. Şayet İslam âlimlerinin değil, oryantalist, mason, mürted ve misyonerlerin hazırladıkları ve değiştirdikleri sözde İslam'a uyarırsa, Ahiret hayatını cehennemde çevirmiş olur.

Deprem gerçeği dikkate alınarak, binayı sağlam yapmak şart olduğu gibi, acaba bir Müslümanın, deprem, sel, fırtına gibi doğal âfetler karşısında İslam dininde tedbir/önlem almasıyla ilgili bir sorumluluğu var mıdır?

Bu soruya İslam âlimleri şöyle cevap veriyorlar:

Deprem, İslam ve tedbir

İslam dininde, Müslümanın bireysel hayatında kendini tehlikeye atması yasaklanmıştır.

Âyet-i kerimede buyrulur:

1. Kendinizi kendi ellerinizle tehlikeye atmayın (Bakara,195).

Bu âyet-kerime, her türlü tehlikeye karşı Müslümanın tedbir almasının zorunlu olduğunu gösteriyor. Eğer tedbir almazsa, sorumluluğu oğluyor. Çünkü yüce Allah'ın nehyettiği bir şeyi yapmış oluyor.

Bu durumda: Bir kimse, uçuşundan kendini atarsa, parçalanır ve ölür.

Bir kimse, zehir içerse, ölür. "Kaderimde varsa, ölmem" diye düşünmesi, itikat etmesi dine uygun değildir. Hiç kimse kaderinin ne şekilde olduğunu bilmediği için, dinimiz İslam'ın tedbir ve tevekküle ilgili emir ve tavsiyelerini Mütcehid âlimlerimizin nakillerine göre doğru anlamaya çalışmalıdır.

Hadis-i şeriflerde de tedbir şöyle açıklanıyor:

Bulaşıcı bir hastalık olan cüzzamdan korunma konusunda Hazret-i Peygamber, şöyle buyurmuştur:

2. Aslından kaçır gibi cüzzamıdan kaçın (Buhârî, Tib 16).

3. Cüzzam gibi bulaşıcı bir hastalığın bir yerinde çıktığını işittiğiniz zaman, oraya gitmeyiniz. Hastalık sizin bulunduğunuz yerde olursa, ondan kaçmak için sakın o yerden dışarı çıkmayınız (Buhârî, Tib 30).

4. Şam'da bulaşıcı veba hastalığının olduğunu haber alan Hazret-i Ömer Arkadaşlarına "Ben geri dönüyorum, sizler de geri dönün" deyince, bir sahâbi "Ey Ömer, Allah'ın kaderinden mi kaçıyorsun?" demesi üzerine, Ömer radiyalahû anh şöyle cevap vermiştir:

Allah'ın kaderinden, yine kaderine kaçıyorum (Buhârî, Tib 30).

Oradan uzaklaşmak, dinin, Resûlullah'ın emridir. Emre uyan, kurtulur.

Buna göre bulaşıcı bütün hastalıklarla ilgili -âun/vebâ, cüzzam, koronavirüs, verem gibi- gerekli önlemleri alarak korunmalıdır. Tehlike açık olduğu için fay hattı üzerine bina yapılmamalıdır.

5. Bir adam, Peygamber Efendimize gelerek: "Ben devemi salıvererek mi, yoksa bağlayarak mı, tevekkül edeyim?" demesi üzerine, Efendimiz aleyhisselâm, şöyle cevap vermiştir: "Deveni bağla, sonra tevekkül et (Tirmizî, Kıyâmet 60).

Tedbir/önlem alma ve tevekkülün yanlış anlaşılması, çoğu zaman kaderin İslam dininde açıklandığı şekilde anlaşılmasıyla yol açmaktadır. Buna bazı kasıtlı ve ideolojî sahibi ilahiyatçılar sebep olmaktadır.

Deprem, İslam ve kader

İslam dininde kadere iman, imanın şartlarındandır (Müslim, İman 1).

Bu konuyu kısaca şu şekilde açıklayabiliriz:

1. İslam'da kader nedir? Ehl-i Sünnet âlimleri kader konusunu âyet ve hadislerle ilgili kalarak ve yüce Allah'ın ilim sıfatıyla iribat kurarak şöyle açıklıyorlar:

Allahü teâlâ'nın, bir şeyin varlığını ezelden dilemesinde kader, varlığı diledilen şeyin var olmasına da kaza denir.

Bütün varlığın, kazaya uygun olarak, az veya çok olmadan yaratılması kadere denir. Yüce Allah, olacak her şeyi, ezelden, sonsuz öncelerde, biliyordu. İşte bu ilmi kaza ve kader denir.

Ezelden ebede kadar olacak canlıları, bitkileri, eşyayı ve tabiat olaylarını -özelli-

lerini, hareketlerini ve zamanını- ezelden ilmine uygun olarak yaratmaktadır. İnsanların iyi ve kötü bütün işlerini, Müslüman olmalarını, küfürlerini, iradeli ve iradesiz bütün davranışlarını, Allahü teâlâ yaratmaktadır. Yaratan, yapan yalnız O'dur. Sebeplerin meydana getirdiği her şeyi yaratan O'dur. Bu dünyada her şeyi bir sebebe bağlı olarak var etmektedir. Fakat Peygamberlerde yarattığı mu'cizeleri ise sebepsiz halletmektedir.

2. Kaderle ilgili âyet-i kerimeler: Şüphesiz biz, (hikmetimiz gereği) her şeyi bir kaderle (bütün varlık ve olayları takdir edilmiş ve Levh-i Mahfuz'da yazıldığı gibi düzenli) yarattık (Kamer,49).

Yeryüzünde (kıtlık, âfet, deprem gibi) ve kendi nefislerinizde (trafik kazası, hastalık, ölüm gibi) uğradığınız hiçbir musibet yoktur ki, bizim onu yaratmadan önce, o, bir kitapta (Levh-i Mahfuz'da) yazılmış olmasın. (Bunların hepsi, "Allah'ın ilmindir."dir.) (Hadîf,22)

Bey, her şeyi İmâm-ı Mübîn (Levh-i Mahfuz'da) saymışız (her şeyi apaçık ayrı ayrı yazmışız, toplamışız) dır (Yâsin,12).

3. Yüce Allah'ın ilim sıfatı ve kader:

1) Biliniz ki, şüphesiz Allah (ezeli ilmiyle) her şeyi bilmektedir (Bakara,231).

2) Gaybin anahtarları (kulların bilme imkânı olmayan sevap, ceza, ecel, rızık ve azabın inişi gibi bilgiler) yalnızca O'nun (Allah'ın) katındadır. Onları ancak O, bilir. Karada ve denizde olanı da bilir. Hiçbir yaprak düşmez ki, (yüce Allah) onu bilmesin. Yerin karalıkları içinde (yerin bütün tabakalarında) hiçbir tane, hiçbir yaş, hiçbir kuru şey yoktur ki, apaçık bir kitap'ta (Levh-i Mahfuz'da) olmasın (En'âm,59).

3) İlahınız ancak Allah'tır ki, onun başka ilâh yoktur. İlimi her şeyi kuşatmıştır (Tâhâ,98).

4. Kaderi yanlış anlayanlar:

1) Mehmet Görmez: Depremzedelerin gönlü naz makamındadır. Onlar Allah'a karşı kırık, devlete karşı ôkeldir (İnternet ve gazeteler).

İmanî yönden son derece tehlikeli bir ifadedir. Kulun Rabbinde dargın olması haddi değildir. Kula yakışın, ancak "Biz Allah'ın mülküyüz ve ancak ona dönmüç kimseleriz." (Bakara,156) âyet-i kerimesinde buyrulduğu üzere, sabır, rızâ ve teslimiyet göstermelidir. Yüce Allah, hiçbir şeye muhtaç değildir, kullar ona muhtaçtır.

Mehmet Görmez, bir başka canlı olarak yaratılabilir. O zaman bu isyanı yapabilecek miydi?

2) Mehmet Okuyan: Kader, irademizdir. Alın yazısı diye bir şey yoktur. Allah kimin ne yapacağını yazmamıştır. Kimin ne yapması gerektiğini yazmıştır. Allah rolleri dağıtmıştır. Rollerini tanıtmıştır (İnternet, Video).

Bu itikat, açıkça kaderle ilgili âyet ve hadisleri inkârı dayandırmaktadır. Bu ifade, Mu'tezile'nin görüşüdür. Bunu söylemediği sahtekâr davranmamakta ve bilimde ilmiye ilmiye yapılmaktadır. Halkın tepkisinde korktuğu için, "kader, irademizdir" derken, aslında "kul, filinin yaratıcısıdır" demek istemektedir.

Âlemde tek yaratıcı vardır, o da yüce Allah'tır. Kendilerini, rabb, yaratıcı ilân eden Fir'avun ve Nemrutlar, kâdir-i mutlak Allah'ın kahhâr ismi karşısında mağlup olup toprağın altına girmişlerdir.

3) Ömer Özsoy: Değişmeyi belirleyen sebeplerin fâil, hür irade sahibi fertlerden oluşan toplum olduğu için, hiçbir sosyal değişime önceden (Allah tarafından) belirlenmiş olamaz (Sünnetullah, s.154).

Çok açık bir küfürdür. Ö. Özsoy, Vakıf kamufajı altında Almanya'da Ehl-i Salıp dostlarının Üniversitesinde maşşdır.

Cumhurbaşkanımız R. Tayyip Erdoğan: "Kaza ve kadere inanan insanlarız. Elbette tespit ederlerse, suçlunun yakasına yapışacağız. Tüm bunları yaparken mukadderata teslim olacağız."

Cumhurbaşkanımızın dört mezhep imamının kaderle ilgili itikadını yansıtan bu beyanatına, A. Davudoğlu ve DİYK'den tepki gelmiştir:

4) Ahmet Davudoğlu: "Bunun adı kader değil, kısa devre. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi kısa devre yaptı." (Gelecek Partisi Başkanı).

5) DİYK: (Depremin ortaya çıkardığı) "afetleri ve meydana gelen acı neticelerini, insanın irade ve sorumluluğunu yok sayarak ve de tamamen kadercil bir anlayışla değerlendirmek ve açıklamak, bizim inancımızda uygun değildir (DİYK)."

Kimin inancı? "Âyet bile olsa, aklıma uymuyorsa, reddederim" diyen DİYK üyesinin inancı mı?

Davudoğlu ve DİYK'nin açıklamaları, tamamen siyasi ve ideolojiktir. Bir Müslümanın "ben kaza ve kadere inanıyorum" ve "bu mukadderattı" demesinin neresinde "kadercilik" ve "sorumluluktan kaçma" vardır?